

Podsumowanie. Opracowana przez kurator Beatę Romanowicz dwutorowa wystawa, tworzona przy współpracy autorki niniejszego tekstu, stanowi ciekawy przykład merytorycznego opracowywania ekspozycji muzealnych. Tkaniny, jako swego rodzaju akcesoria, pomagają zrozumieć kulturę epoki, w której tworzone były prezentowane drzeworyty. Sprawiają, że sztuka japońska może stać się bardziej zrozumiała i dostępna dla europejskiego odbiorcy.

A. Ожого-Масловська

ЯПОНСЬКА КУЛЬТУРНА ПОЛІТИКА «М'ЯКОЇ СИЛИ» (SOFT POWER) В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ЯПОНСЬКОГО МИСТЕЦТВА

A. Ozhoga-Maslovska

JAPANESE CULTURAL POLICY OF “SOFT POWER” IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF THE REPRESENTATION OF JAPANESE ART

«М'яка сила» — це здатність впливати на інші країни через привабливість культури, політичні цінності та зовнішню політику, без використання примусу або військової сили (на відміну від «жорсткої сили»). Японія активно використовує «м'яку силу» для зміцнення свого міжнародного іміджу та впливу на глобальній арені, лідерства в міжнародних дискусіях на теми культури та сталого розвитку зокрема через мистецтво, культуру, кіно, анімацію (аніме), моду, гастрономію тощо.

Японський уряд активно підтримує культурну дипломатію, інвестуючи в міжнародні фестивалі, виставки та культурні обміни, щоб зміцнити зв'язки з іншими країнами. Японська політика «м'якої сили» активно проявляється і в Україні через низку культурних, освітніх та дипломатичних ініціатив.

Суттєві трансформації в культурній політиці Японії в Україні відбулися з набуттям Україною статусу незалежної держави. Зі встановленням дипломатичних стосунків у 1992 р. Україна стала самостійним учасником культурного діалогу з Країною, Де Сходить Сонце. Відійшли в минуле ідеологічні штампи радянської доби; загальні процеси демократизації зі свободою слова, інформації, друкарства сприяли формуванню більш змістовного образу Японії.

Велика роль у цьому культурному процесі належить Посольству Японії в Україні, яке послідовно реалізує культурну політику Країни, Де Сходить Сонце, націлену на презентацію Японії у світі як країни з унікальною художньою традицією. Так, з 1990-х рр. українське суспільство почало знайомитися з японським кінематографом не тільки в особі Акіри Куросави, з її такими видатними режисерами, як Кендзі Мідзогучі, Масаки Кобаяші, Ясуджіро Одзу, а згодом ще й Такеші Кітано, та численними аніме. Через їхні кінострічки українські глядачі пізнавали традиційну й сучасну Японію.

Колекція творів укійо-е видатних японських графіків (Утагава Кунійосхі, Утагава Кунісада та ін.) була подарована Посольством Японії в Україні Національному художньому музею України у 1997 р. За згодою дарувальника, частина робіт була передана до інших українських музеїв — Національного музею мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків, Полтавського художнього музею та Севастопольського художнього музею та стала доступна широкому колу українського суспільства.

У 2003 р. розпочав свою діяльність Українсько-Японський центр КПП імені Ігоря Сікорського, маючи на меті взаємозбагачення культур та популяризацію

японських традиційних мистецтв серед української спільноти. Серед постійних навчальних курсів Центру — мистецтво каліграфії, ошібани, ікебани, сумі-е, чайної церемонії, кімоно, флейти шякухачі та ін. Багато мистецьких подій, пов'язаних з репрезентацією японської культури в Україні, відбуваються під патронатом цієї установи.

У 2017 р. до Києва, що є містом-побратимом культурної столиці Японії Кіото, у межах року Японії в Україні, прибула делегація майстрів чайної школи Урасенке. Гостей заходу чекало двогодинне занурення в таїнство японського чайного мистецтва Chado («Шлях чаю»).

Останніми роками в Україні спостерігається і впровадження славнозвісного японського досвіду в мистецтві облаштування парків та садів. Артоб'єкт «Японський місток», який у 2017 р. створили в парку «Перемога» Києва, являє собою сухий струмок з каменів, що «протікає» під містком в оточенні висаджених сакур та квітів і відповідає стародавній традиції японських «сухих садів». До речі, ідею висадження алей сакур у рік Японії підхопило чимало українських міст. Відтепер алей квітучих навесні сакур є в Ужгороді та Мукачеві, а алея сакур у парку «Кіото» Києва навіть увійшла до книги Гіннеса в Україні як найдовша.

Також треба згадати щорічні (до повномасштабного вторгнення країни-агресора) фестивалі японської культури «Япономанія», а пізніше «Японська осінь». Регулярні заходи, як-от фестиваль «Дні Японії» в різних містах України, дозволяють українцям ознайомитися з традиційним і сучасним японським мистецтвом. Ці заходи включають демонстрації бойових мистецтв (айкідо, дзюдо), чаювання, виставки кімоно та анімації. Активна участь японських артистів і культурних діячів у спільних заходах сприяє кращому розумінню японської культурної спадщини серед української аудиторії й змістовному культурному діалогу між країнами.

Японія активно підтримує мистецькі проекти та резиденції для українських художників у Японії і навпаки. Це сприяє діалогу між митцями та розвитку культурного розмаїття. Крім того, існує низка програм, курсів та заходів, орієнтованих на іноземців, для популяризації її культури й мистецтва. Вони охоплюють різні аспекти традиційної та сучасної японської культури, включаючи такі жанри, як театр Но, кабукі, каліграфія, бойові мистецтва та інше. Деякі школи традиційного театру Но (наприклад, Канзе, Конго, Кіта) пропонують курси для іноземців, під час яких учасники можуть вивчати основи цього виду театру, включаючи техніку співу, танцю та використання традиційних масок. Так, українська японознавець професор Світлана Рибалко також долучилася до засвоєння японських традиційних мистецтв і успішно популяризує їх в українському культурному просторі.

Отже, культурна політика Японії в Україні є частиною стратегії «м'якої сили», спрямованої на зміцнення двосторонніх відносин через культурні обміни та популяризацію традиційних японських мистецтв. Ця політика є ефективним засобом побудови довгострокових партнерських відносин, що базуються на взаємоповазі, культурному діалозі і спільному розвитку.